

НЕЗОВИСИМ ЖИВОТ

5 МАЙ 2003
НИЩО ЗА НАС – БЕЗ НАС!
МЛАДИТЕ ХОРА НА ЕВРОПА:
СТИГА ВЕЧЕ ТЕОРИЯ!
УСЛУГАТА ЛИЧЕН АСИСТЕНТ
Е ЖИЗНЕНО ВАЖНА
ТЕНИСЪТ КАТО
ВЪЗМОЖНОСТ ЗА РАВНОПОСТАВЯНЕ

ТЕМА НА БРОЯ

НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА
ЕВРОПЕЙСКА ГОДИНА НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ – ОПАКОВКАТА Е ПО-ВАЖНА

периодично издание на център за независим живот – софия • брой 5 (42), година IV, май 2003, ISSN 1311-9559 • разпространява се безплатно

Пети май – в София и страната

НИЩО ЗА НАС – БЕЗ НАС

Такова беше посланието, което отпратиха българите с увреждания на 5 май – Международния ден за протест, който тази година организирахме пред паметника до Националния дворец на културата. Имаше много символика в този пореден протест – в множеството цветни балони с изписани послания, в големия спортен балон, в който за първи път в България се качиха хора с увреждания и видяха света почти от облаците – което на практика показваше, че няма невъзможни неща, че ако силно желаеш нещо, значи можеш да го постигнеш.

Много символика имаше и в полуразпадения се паметник от недалечното ни минало, който хората с увреждания, с помощта на доброволците на Центъра за независим живот, облепиха с плакати, изразяващи волята за забавна и истинска промяна по отношение на пълноценния живот на тази немалка част от нашето общество. И то промяна, която не просто и единствено да се заявява по публични държавнически конференции и да се описва единствено в представителни за световната общност документи, а да бъде осезаема за всеки отделен човек с увреждане и случваща се преди всичко с участието на самите хора. Може би затова беше много ярък контраст между паметника, който е рожба на миналото и е обречен да остане в него, и усмихнатите и енергични хора с увреждания, които въпреки липсата на удобен (и специализиран, и неспециализиран) градски транспорт, дойдоха пред НДК на този ден.

За пореден път българите с увреждания поискаха правителството реално да поеме ангажимент и да създава условия нещата наистина да се случват – достъпността на физическата среда, личните асистенти като задължителна услуга, от която да се ползва всеки нуждаещ се човек, качественото образование на децата с увреждания в масовото училище и осигуряването на подкрепяща среда за интегрирането на децата там. Защото, ако всичко това започне реално да се случва, промяната и в обществените нагласи към хората с увреждания ще бъде някак по-естествена и трайна.

А ето някои изключително важни факти, свързани с тазгодишния 5 май – факти, които със сигурност ще ви накарат за миг дори да усетите атмосферата на този необикновен ден.

1. Доброволците бяха невероятни – работиха неуморно и благодарение на тях направихме прекрасните плакати и транспаранти с посланията на хората с увреждания. Самите послания бяхме събрали на една от поредните сбирки на Мрежата от организации „Едно общество за всички“.

2. Благодарение на настоятелните и бързи реакции на екипа, който списва и разпространява бюлетина, читателите му разбраха за събитието навреме.

3. Верето, нашият координатор по изданията, направи невъзможното, за да бъде готов за деня на протеста плакат с мотото НИЩО ЗА НАС – БЕЗ НАС!

4. Орлина Аспарухова (главният пилот и виновник спортният балон от хубава идея да се превърне в реалност), нейният брат Иван Аспарухов и целият им екип бяха изключителни професионалисти и осигуриха безопасността и комфорта на желаещите да летят. Не на последно място – трябваше да заплатим само за разходите по транспорта и консумативите за полета.

5. Най-важната помощ ни оказа журналистката Мария Чернева от Българската национална телевизия. Въпреки че имаме разрешение от Общината за пускането на големия балон, военните, които по-късно щяха да репетира за Гергьовден пред НДК, не допускаха колата с балона до мястото, от което трябваше да бъде издигнат. Благодарение на енергичната намеса на Мария Чернева, която потърси и съдействие на свои колеги от БНТ, проблемът беше разрешен.

Затова пък удоволствието да видиш координатора на програмата „Личен асистент“ в ЦНЖ – Ваня Пандиева и самата Мария

Чернева как политат заедно в балона беше още по-голямо.

Иначе с балона по ред на номерата летяха:

- Параскев Арсенов
- Васил Абрашев
- Димитър Дянков и фотографът на 24 часа
- Нели Събева и Катя Кънева
- Ани – видеооператорката, която през целия ден беше с нас и документираща цялото събитие.

6. Мненията на хората, които бяха сред нас, се различаваха диаметрално – от обвинения, че вместо да правим и лепим плакати е по-добре парите за тях да раздадем на нуждаещи се, до спонтанни реплики като „Благодарим ви, че ви има!“ Животът е шарен, както се казва...

Топлото време, дългото чакане да пристигне балонът, не отказаха и най-нетърпеливия журналист да остане до край и да направи репортаж за случващото се пред НДК. Всъщност не за първи път се оказва, че журналистите (за разлика от политиците и експертите в министерствата) са много по-отворени към проблематиката, свързана с уврежданията, много по-склонни са да разберат и видят човека извън неговото увреждане.

Това е, приятели – този Пети май отмина, но това не означава, че нашият глас на протест ще замлъкне до следващия Ден за протест. Ще продължим да заявяваме публично своята нетърпимост към дискриминацията, ще протестираме винаги когато лаиците-чиновници ни надуват главите с фрази като „Никога не сме правили толкова много за инвалидите“ или „Ама какво искате още...“ и още, и още... фрази, в които просто не вярваме.

Дължни сме да го правим, ако искаме да стигнем стандарта на живот в Западните общества. Дължни сме, защото това е наша работа, защото това е нашият живот и никой по-добре от нас не знае от какво имаме нужда, за да бъдем независими, пълноценни и полезни граждани на нашето общество. Затова и се обединихме под мотото за 5 май, което вземащите държавни-

чески решения трябва да знаят, когато изработват интеграционните политики и всичко, което ни засяга:

НИЩО ЗА НАС – БЕЗ НАС!

(НЖ.)

Градската среда в Благоевград по никакъв начин и никъде не е приспособена за хора с увреждания.

Това заявиха протестиращите пред строящия се покрит пазар в Благоевград, който хора с физически и зрителни увреждания облепиха с плакати „Градът – достъпен за всички“ и „Достъпна архитектура означава град за всички“. Поводът е, че архитектурният проект за пазара не е съобразен с универсалните стандарти за достъпност. Така гражданите с увреждания в Благоевград за първи път публично отбелязаха и Международния ден за протест на хората с увреждания.

Протестът бе организиран от местните съюзи на инвалидите и на слепите в Благоевград. В него не взеха участие хора с инвалидни колички, защото според организаторите не е възможно с тях да се придвижат до пазара. Председателят на Регионалния съюз на инвалидите, Росица Ангелова подчерта, че не може да се говори за изграждане на модерен европейски пазар в града, след като той няма да бъде достъпен за хора с увреждания. И добави, че всеки от тях би се чувствал недостойно, някой да го придружава или носи по стълбите.

Хората с увреждания настояха общинските власти да изработят програма за общодостъпна градска среда, която да улеснява не само тях, но и всички граждани.

Група за алтернативен театър (ГАТ) усилено репетира нова постановка, която ще изнесе в няколко града в България. Група спешно се нуждае от инструменталист-доброволец (ангажираността е по споразумение). Желаетелите могат да се обаждат на телефоните на Центъра и да оставят за връзка свои координати.

(НЖ.)

Европейска младежка конференция в Атина

Конференцията

На 16 и 17 май 2003 година в Атина за първи път се проведе европейска среща на младежи с и без увреждания. Срещата се организира от Европейския форум на хората с увреждания и Европейския младежки форум, съвместно с гръцкото Министерство на образованието. За първи път млади хора от Европа се събрахме, за да дискутираме заедно върху конкретни проблеми, с които се сблъскваме в ежедневието. И съвсем естествено се оказа, че много от тях са общи – както за младежите с увреждания, така и за младежите без увреждания. Основните акценти на тази конференция бяха образование за всеки, информираност и участие във вземането на политически решения, свободно придвижване, независим живот, доброволчество, спорт. Интересно бе-

ше, че доброволството се разглежда в нетолкова популярния аспект, а именно – как младежи с увреждания биха могли да доброволстват, в кои области и т.н. Принципно няма ограничения, но за да се развие доброволството в тази посока, се изискват малко повече усилия от страна на организациите, които търсят, предлагат и посредничат при работата с доброволците.

Как живеят младите хора в Европа и как да направим така, че животът ни да стане по-пълноценен, по-качествен и интересен – това бяха темите, които дискутирахме в отделните работилници. (Вероятно все по-често ще ни се налага да боравим с това понятие. Работилница е най-точната българска дума, съответстваща на английското уъркшоп и в работилниците обикновено нещо се изработва, предмет или интелектуален продукт. В случая изработихме отделните части на един политически документ.)

Всеки имаше възможност да сподели своя опит, да разкаже лична история и да направи сравнение по отношение на стандарта на живот в своята страна.

В края на втория ден ние, участниците в конференцията, (около 2000 младежи от различни страни) приехме декларация, адресирана до Европейския парламент и в частност до правителствата на отделните страни, в която ясно заявихме, че не се нуждаем повече от теория, че на теория нещата са ни ясни. Ние, младите хора с и без увреждания, се нуждаем от ясни политически ангажменти, от действия, които на практика ще променят живота ни, от условия, които да ни позволят да живееем пълноценно и да бъдем полезни на страните си. *(С текста на декларацията ще ви запознаем по-подробно в следващия брой на бюлетина – б.а.)*

Гостоприемството на Атина

Всеки, който е бил в гръцката столица, трябва да признае, че атиняни са гостоприемни и много темпераментни домакини. Самият град е много слънчев и бял, което създава допълнително настроение, а по улиците освен маслинови и портокалови дръвчета, много по-често можеш да срещнеш чуждоезичен турист, отколкото тамошен жител. За съжаление гръцката столица е също толкова недостъпна (да не кажем и повече), колкото и нашата. Почти никъде не видяхме скосени тротоари, рядко се сре-

щат и магазини без прагове... Слава Богу, количката на координатора на програмата „Личен асистент“ към ЦНЖ се оказа стабилна...

Всичко е добре, когато завърши добре

Двата дни минаха много бързо, но за краткото време създадохме контакти, които със сигурност ще бъдат полезни за работата ни тук. Оказа се например, че в Румъния и Словения също работят по програми за въвеждане на услугата личен асистент, така че ще търсим общите неща, ще споделяме опит – проблемите ни с тези страни са много по-сходни, в сравнение със страните от северна и западна Европа.

Е, не минахме без известно покачване на адреналина. Персоналът на гръцкото летище явно не беше подготвен да обслужи пътници с електрически колички, каквато беше количката на Ваня. Когато ни видяха, настъпи паника – нямаше никой от службите, които обслужват пътници с инвалидни колички, едната служителка на гишетото доста припряно взе да върти разни телефони и се започна едно суетене... почти два часа. Ние се притеснихме сериозно, че ще изпуснем полета – оставаха 20 минути до излитането на самолета. В този последен момент се появиха двама мъже, които заявиха, че акумулаторът вероятно ще е опасен за полета и трябва да се качим без количката... Изумително – защото до Гърция бяхме дошли с тази количка по същия начин – със самолет! Наистина не разбихахме какъв е проблемът?!

Накрая, въпреки всичко, стигнахме до самолета с количката и се помолихме час по-скоро да се приберем в София...

Тук е мястото да изкажем специални благодарности на екипажа на ХЕМУС ЕЪР. Гръцките служби или не знаеха, или ги домързя да разглобят количката, която трябваше да влезе в самолета. Тогавата се намеси нашият помощник-пилот и свърши работата на гръците. Пристигайки на летище „София“ отново той я сглоби и си тръгна едва след като се увери, че всичко е наред. А ние бяхме истински щастливи, че отново сме си у дома.

*Всичко това с вас сподели:
Валентина **Воденичарова**.*

По повод Европейската година на хората с увреждания българското правителство прие Национална програма, в която са планирани дейности, които според авторите ще спомогнат за процеса на пълноценно включване на хората с увреждания у нас. При по-сериозно вглеждане дори непредубеденият читател ще забележи, че всъщност „опаковката“ е по-важна от съдържанието на този правителствен продукт и че на практика не бива да очакваме да се случи нещо по-различно от неслучването... За реализацията на програмата са отпуснати 32 000 000 лева.

нието на този правителствен продукт и че на практика не бива да очакваме да се случи нещо по-различно от неслучването... За реализацията на програмата са отпуснати 32 000 000 лева.

За правителствената програма „България за всички“

Когато в началото на годината всички, имащи отношение към проблематиката по уврежданията, се засуетихме около това, че 2003 година е обявена за Европейска година на хората с увреждания, голямото ни опасение беше, че и тази година няма да е по-различна от предишните, че ще премине по-скоро под знака на представително декоративни събития – например от типа на благотворителен концерт за инвалидите под патронажа на президента.

Да припомним, че ресорният ни министър Шулева откри официално годината у нас с месец закъснение, но после като че нещата потръгнаха. В медиите постоянно текат репортажи, покриващи амплитудата от разчувстващи картини на сополиви дечица с увреждания от някой дом, до материали, утвърждаващи човешката уникалност и индивидуални способности. Факт е, че сега много повече се говори за хората с увреждания, факт е, че архитектурната достъпност не е нещо неразбираемо (огледайте се по централните булеварди на столицата и ще видите професионално направени скосявания – няма да скромничим, това се случва с постоянната работа на консултантите по достъпността от ЦНЖ).

Факт е обаче, че на най-високо политическо ниво старите схеми на обгрижване, незаинтересованост (меко казано) и криворазбрано интегриране продължават да действат и промяна в живота на отделния човек с увреждане да не се усеща.

Най-показателният пример за това е Националната програма, по повод Европейската година на хората с увреждания в България, която би трябвало, отчитайки местните особености, да трасира насоките, които възможно най-бързо биха ни доближили до успехите на страните от Евросъюза по отношение на пълноценното включване на хората с увреждания в обществото.

При пръв прочит, минавайки по скелета на програмата, всичко изглежда направено като по учебник. Присъства подобряването на нормативната база, има инициативи, насочени към подобряване на социалното включване на хората с увреждания, има цяла програма „Достъпна обществена среда“, няколко кръгли маси, посветени на интегрираното образование, заетостта и други...

С това май хубавите неща на програмата свършват. Ще дам само няколко примера. В графата „подобряване на нормативната база в областта на хората с увреждания“ са отчетени като реализирани неща, за които разбираме единствено от тази програма. През месеците април и май е трябвало да бъдат факт „план за действие за равните възможности за хората с увреждания“ и „план за заетост на хората с увреждания“. Сигурно тези планове ги има и вероятно има кой от МТСП (това министерство отговаря за случването на тези неща) да даде повече информация. До момента обаче никак не е ясно какво е съдържанието на тези планове и има ли изобщо съдържание – кой го е изготвил, върху каква основа е работено, консултирано ли е с евентуалните потребители – тоест хората с увреждания?...

Пак в същата графа се намира и „приемане на Национална стратегия (план) за равни възможности за хората с увреждания. Леко е объркващо с многото планове, но тази стратегия всъщност е онази, която преди години направи Андреас

Кьониг по поръчка на тогавашното правителство и която залежаваше по рафтовете на Социалното министерство. Сега текстът е преработен така, че да не ангажира никого, да не задължава за конкретни действия. Дано поне в плана за действие да има повече конкретика.

И само още един факт, който не мога да подмина, защото той е свързан с болната за повечето от нас тема за личните асистенти. В програмата по повод ЕГХУ, в графата „инициативи, насочени към подобряване на социалното включване на хората с увреждания“ цинично е напъхана гордостта на МТСП, програмата „От социални помощи към осигуряване на заетост“ – като акцентът е нейният компонент „личен асистент“. Казвам цинично, защото още когато стартира тази инициатива и се появиха коментари, че тя няма да подобри „социалното включване“ поради това, че не тръгва от реалните потребности на хората с увреждания, че роднината не е най-добрият вариант за личен асистент, че схемите на действие, отношенията са други, от МТСП обясниха, че всъщност основната цел на програмата е да осигури заетост и да подпомогне семейния бюджет на хората с трайни увреждания. Сега обаче незнайно как и защо това се представя като инициатива за подобряване на социалното включване...

И всъщност се оказва, поне за мен, че тази Национална програма „България за всички“ е поредният показан начин правителството да демонстрира колко много „прави за инвалидите“. Защо обаче от това правене нищо не усещат хората, защо животът ни не се променя, защо продължаваме да оцеляваме и да търсим връзки за място в социално завенение?

За вярата и колебанията

Не за първи път ми се ще да ви кажа (и да се опитам да ви убедя), че 2003 година не е случайна в политическия дневен ред на Европа. Погледнато обективно проблематиката на хората с увреждания добива

все по-приоритетно значение в политиките на отделните европейски страни. Всички те са насочени към пълноценното включване на хората с увреждания във всички сфери на обществения живот. Европейската година на хората с увреждания е доказателство и за това, че нещата в тази област не се случват толкова лесно, колкото вероятно на повечето от нас ни се ще, и че от участниците в процеса (политици, общественици, самите хора с увреждания преди всичко) се изискват повече и постоянни усилия, за да се стигне в крайна сметка до естественото състояние, наречено „едно общество за всички“. Състояние, в което всеки сам може да избере и да реши кое е най-доброто, кое е най-подходящото за неговия начин на живот. Което, разбира се, предполага да има условията да направи всичко това...

Дотук с теорията. Сигурна съм, че често си казвате – какво ме интересува мен шведът, че си има четирима лични асистенти, че бачка каквото му е кеф и взима добри пари, защото не само може да стигне до работата си и до къде ли не, но и е получил добро образование преди това, а после си отмаря по месец – два, където си ще. Какво ме грее да знам, че повечето европейци с увреждания предпочитат да живеят самостоятелно, като аз трябва да мисля какви връзки да хвана, за да се уредя в някой дом за инвалиди, в момента, когато родителите ми няма да могат да се грижат за мен. Не си мислете, че не искам да живея като нормален човек, да имам добра работа, семейство, деца... Някой обаче да ми помага да постигна това в моя живот? Държавата, която преди това ме посмачква хубавичко, за да разбере в крайна сметка, че съм инвалид и нищо друго, после (понеже вече съм дресиран да не се съпротивля-

вам) ми помага единствено, за да оцелея. Коя е другата алтернатива за мен?

Другата алтернатива, приятели, е живеенето и ако не ни я дават, трябва да си я вземем. Живеенето не е привилегия само на едни, то е даденост, която принадлежи на всички ни. Това трябва да стане ясно най-вече на онези, които си мислят, че живеенето е само за тях. И ние трябва да го кажем, да го изкрещим ако се налага...

Искам да ви кажа и още нещо – за моята вяра и нейните колебания. Извън Бога, вярвам в себе си, в това, че мога да дам всичко от себе си, за да променям нещата така, че да живея, а не да оцелявам. Затова искам да знам какво правят хората като мен не само извън България, но и тук. Искам да знам и да разкажа на невярващите, че нещата се случват. И го правя – разказвам го на вас, разказвам го на властимащите, разказвам го на всички, до които мога да достигна. И уж всички чуват, уж всички разбират, а щом нещата опрат до практиката се оказва, че отново си караме по старому. Е, това не просто ме разко-

лебава, това ме изнервя и ме гневи. Защото не е възможно само ние, българите, било политици, било редови граждани, да не разбираме, да отказваме да разберем, че промяната я правим ние всички... заедно. Че трябва и можем да живеем в една България за всички...

Валентина Воденичарова

От 18 до 21 май в София, под патронажа на президента, се проведе десетото юбилейно световно архитектурно триенале ИНТЕРАРХ 2003. То бе организирано от Международната архитектурна академия, Съюза на архитектите в България и Университета по архитектура, строителство и геодезия – София. Видни архитекти и

фирми от над 12 страни представиха най-новото в областта на архитектурата. Основен акцент тази година беше поставен върху глобализацията и идентичността в архитектурата. На триеналето бяха поканени за участие и представители на Центъра за независим живот – София.

(НЖ)

ПОДСЕЩАНКА

Какво ви дава бюлетин „Независим живот“?

Как бихте предпочели да получавате бюлетина:

- чрез абонамент;
- чрез пряко закупуване.

На каква цена бихте си купили един брой на бюлетина?

На каква цена бихте се абонирали?

Благодарим ви предварително и

очакваме вашите отговори на нашите адреси, телефони и на електронната ни поща. Сигурни сме, че благодарение на вашето съдействие ще успеем да направим изданието по-полезно и приятно четиво.

София 1000

ул. Гургулят №2;

и на електронната ни поща

cil-bg@bitex.com

за бюлетин „Независим живот“

След срещата „Мозайката интегрирано образование“, която организирахме през месец март, част от присъстващите родители веднага си уговориха срещи по места, с участието на представители на ЦНЖ. На 10 април 2003 г. в град Бяла Слатина подобна среща за представяне на Националния план за интегрирано образование на децата с увреждания, организира сдружение „Първи юни“. Бяха поканени родители на деца с увреждания, учители, специални педагози от местното помощно училище. За съжаление персонала на специалното училище се оказва доста негативно настроен към идеите, които споделиха с тях колегите Нели Дянкова и Станислав Станчев, идеи, в голяма степен залегнали в Националния план. Естествено е всяко ново нещо да се приема скептично, но да се твърди, че реалното включване на децата с увреждания в ма-

совото училище е почти утопия, че това няма как да бъде финансирано, че тогава за тях няма да има работа, е прекалено. Защото всъщност издава истинското съдържание на това противопоставяне, а то е страхът, че специалности от типа на олигофренопедагог нямат място в едно устройство на образователната ни система по европейски образец. А това със сигурност не издава особена загриженост за бъдещето на децата с увреждания от страна на тези специалисти. Това се оказа полезен опит – колегите прецениха, че в Бяла Слатина най-добре може да се работи с родителите и ще насочат усилията си в тази посока.

А ето какви мисли сподели с нас веднага след срещата **Наталия Костадинова**, председател на сдружение „Първи юни“.

Големите неща в живота се случват с малките човешки усилия

Не искам да пиша за това, което се случи на срещата в Бяла Слатина. Не мога, а и не съм сигурна, че си струва. Всички сме се нагледали и наслушали на подобни неща... Ако го опиша, няма

да се получи нищо по-добро от една махленска история.

Тази среща обаче провокира у мен разни разпръснати мисли – за разни хора – специалисти (като този академичен пълх, дето е измислил понятието „олигофренопедагог“ и най-вероятно смята това за връх в своята кариера).

Мисля си – тези „специалисти“ явно възприемат живота като безкрайност и

поради това се смятат за всезнаещи и всеможещи. Те са от онзи тип хора, които не оставят нищо след себе си, хора, вкопчили се в своето ежедневие, вкарани в релси и без възможност да видят, да си представят дори, че може да има друга посока освен тяхната. Тяхното съпротивление срещу тази „безметежност“ е нулева – защото единственото, което ги вълнува е тяхното собствено благополучие... Те живеят сами, сами идват, сами си отиват и между двете неща отново са сами. Защото вътре в себе си нямат човека, с когото да разговарят, когото да търсят, чрез когото да се откриват на света.

Често се питам какво има вътре в тях, какво си казват вечер преди да заспят, за какво мечтаят, мечтаят ли... Предполагам, че са доволни от себе си и обикновено си казват: „Ето, виждате ли, и този ден мина. Ние отново сме си същите, ние знаем всичко, ние сме богоподобни и няма да допуснем нещата да се променят – добре ни е така – нищо да не се случва, за нищо да не мислим, то няма нужда да мислим, ние не желаем да мислим, не желаем да променяме нищо.“ А аз се страхувам, че повечето от нас са затънали в подобен вакуум. Вакуум, породен не само от времето. Времето не е извинение. Не мога да съжалявам такива хора. Гневна съм, защото знам, че от такива като тях зависи съдбата на не едно и две деца, защото знам, че тяхната работа обрича бъдещето на децата с увреждания, че те, водени от късогледството и егоизма си, манипулират безогледно, безочливо и цинично?! А са голяма част от обществото, в което живеем – като малки зелени еуглени, които можеш да намериш във всяка локва.

И някак чудно защо в такива моменти се сещам за Коперник, Джордано Бруно и Галилей, позволили си, въпреки мрачните векове, в които са живели, да кажат една истина на глас, сещам се за Христос, за Прометей, за Дон Кихот и още, и още знайни (и не чак толкова) личности, разпънати, неразбрани от своето време...

И нас ни разпънаха. Разпънаха... И още как?! – така, както може би само в този край на света могат да го правят – сякаш бяха събирали злобата си една

седмица преди срещата, за да я излеят сега наведнъж и да удавят в нея ентузиазма ни. Ние обаче не се стряскаме от това, отдавна имаме имунитет срещу злобата, защото имаме огъня на Прометей, истината на Галилей, вярата на Христос, упоритостта на Микеланджело и избора да работим за нещата, в които вярваме, имаме смелостта да бъдем себе си.

Невежи сме ние, хората, готови сме на всичко, само и само да не се показваме навън, да не надничаме вътре в себе си и да не излизаме извън себе си, не обичаме да си задаваме въпроси, да нарушаваме спокойствието си, да застрашаваме „благополучието“ си, неверници сме и единственият ни страх всъщност е за самите нас... Може някой до нас да умира, може някой да очаква просто една усмивка, топла дума или ласка, но къде ти, та това е изживял времето си хуманизъм... Животът днес не предполага такива неща – времето ни е прекалено динамично и сложно, бихме се оправдали ние... Не е вярно. Животът е съвсем прост, когато си отговориш на въпросите кой съм аз, какво правя, защо съм тук; когато си дадеш сметка, че всяко значимо нещо в този живот се свежда до едно малко човешко усилие...

И затова аз ще продължа да правя моите малки човешки усилия – знам, че понякога ще ми бъде адски трудно, знам, че съмнението нерядко ще ме навестява. Тогава ще поема дълбоко дъх, за да се съхраня след поредната буря. Защото знам, че слънцето ще изгрее отново. След облачното време, след дъжда, слънцето непременно изгрява. И, както през пролетта природата се събужда за нов живот, така и аз отново съм будна. Но как да събудя останалите?! Тези, които не искат да се събудят, които ги е страх или си мислят, че не могат...

Може би по събуждането малко си приличаме с растенията. Показваш плахо стъбълца, плашиш се от непознатото. Неуверено се откриваш за себе си и света... Под лъчите на слънцето заякваш и в теб избуява надеждата...

Всъщност надеждата и безверието са си личен избор?! Има хора, за които слънцето никога не изгрява...

Трудно намирам думите в себе си. Мисля, че всички добри думи вече са казани, написани от великите майстори на словото и всяка наша дума би бледняла пред изречените вече... Понякога думите дори не са нужни – стига да прочетеш разбирането в нечии очи. Тогава знаеш, че не си сам и правиш следващата крачка. Разказваш нова история в себе си, и я твориш в пространството. Това е...

Ето такива са моите разпръснати мисли. Казах ги на себе си. Без ред, без предисловие, без завръзка и развързка, без епохално откритие или неизменен извод. Предисловието е излишно. Завръзката всички я знаем – нечии широко отворени и доверчиви очи и нечия усмивка – заради нея сме заедно и животът неслучайно ни срещна и събра – заедно да се борим, да вървим срещу вятърните мелници, за да стигнем и направим развързката – дължим я на себе си и хората около нас, хората, които имат нужда от нашето малко човешко усилие. Изводът ще бъде направен след време. От него може би и няма да има нужда...

Искам да намеря и други думи в себе си, но мисля, че ще бъдат фалшиви... Не мога да звуча нито твърде оптимистично, нито твърде песимистично и дори да направя някакъв опит – ще бъде изтъркано, не мое. И не само затова постоянно се вглеждам в себе си. Мисля, че

всеки, който го прави, би разбрал и моя хаос. Не се притеснявам от това, че не съм подредена. То си е моят дар, моят дял на земята. Мисля, че всички, които имат идеал или цел, са също толкова неподредени в мислите си. Ако бяха подредени, нямаше да търсят, да се лутат, да си задават въпроси, да се борят. На подредените, всезнаещи и всеможещи зелени еуглени не им е нужно това. Те знаят, те имат отговор за всичко...

Обърканите ми мисли обаче не означават, че нищо не знам. Знаем какво искам да правя и защо го правя. Това е достатъчно. Каквито и размисли да имам между двете неща, в ежедневието, вчера, днес и утре, те нямат значение. Нямам рецепта срещу нещата, които се случват. Рецептите са в мъдростта, съществуваща от векове. Нашата работа е да претворяваме тази мъдрост в ежедневието – съвсем простичко и реално за нас. Това е. Само трябва да си го кажем на глас, след това да го повтаряме непрекъснато, за да го повярват и тези, които не вярват, и тези, които искат да повярват. С останалите просто ще се разминем. Това не е толкова важно. По-важното е да има хора, с които да съпреживееш, да споделиш. Дори да се окаже, че правиш това само за един единствен човек, пак ще бъде достатъчно. А когато го правиш за повече хора, просто трябва да благодариш на Бога за отреденото ти щастие.

През месец април тази година фондация „Спасете децата“ инициира съвместно писмо на 25 неправителствени организации, сред които и ЦНЖ, относно „липсата на напредък в реформата за повишаване благосъстоянието на децата в България“. Писмото е адресирано до Комисаря по разширяването на Евросъюза г-н Гюнтер Ферхойген, докладчика за България и депутат в Европейския парламент г-н Джефри ван Орден, посланиците на страните от ЕС, г-н Димитрис Куркулас – ръководител на делегацията на ЕК в България, министър-председателя на България г-н Симеон Сакскобурготски, г-жа Лидия Шулева – министър на труда и социалната политика, г-жа Меглена Кунева – министър по европейските въпроси, г-н Мартин Шийдър – член на делегацията на ЕК в България, г-жа Марта Рудас – ръководител на ПРООН за България и г-н Оскар де Брайн Копс – директор на Световната банка за България.

В писмото се казва, че „до момента Програмата за реформа за подобряване благосъстоянието на децата в България не е повлияла на броя на децата, настанени в институции. По последни официални данни броят на децата в институциите е 31102, с което България остава страната с най-висок процент на деца от 0 до 3 години, постъпващи в институция в Европа. 60,1% са децата с увреждания. Според последни проучвания на „Амнести интернешънъл“ условията в някои от институциите са изцяло неадекватни за децата с увреждания... Работещите в домовете са деморализирани и неподготвени да осигуряват необходимите грижи за

децата там. Даже и в институциите, разполагащи с достатъчно ресурси, децата развиват класически симптоми на зависимост и други негативни последици, свързани с институционалните ситеми.

По официални данни 9 384 деца с увреждания посещават помощни училища. Няма данни за броя на децата с увреждания в общообразователната система. Няма данни за прилагани политики и предвидени обществени разходи за създаване на подкрепяща среда за интегриране на децата с увреждания. Тези факти са особено важни при цялостното оценяване на реформата за повишаване на благосъстоянието на детето у нас.“

Подкрепилите писмото организации призоваха ЕС да предприеме и конкретни действия на срещата на Съвместната парламентарна комисия, която се състоя през същия месец.

Подкрепата на ЦНЖ за тази инициатива не донесе на организацията изненади:

1. МТСП реагира враждебно, възприемайки го като нападка срещу правителството и опит да се омаловажат „усилията“ му, а не като опит да се помогне на българските деца.

2. МТСП демонстрира, макар и не публично, пренебрежение към други идеи за подобър живот на хората с увреждания, каквато е идеята за услугата „личен асистент“, само защото излизат от ЦНЖ. Нищо, че са идеи за по-добър живот на хората в техен интерес и в интерес на всички ни.

Нищо ново под слънцето!

(НЖ)

От началото на годината **Националното сдружение на общините в Република България** работи по проект „Промяна на политиките и практиките на общините в обслужването на възрастните и хората с увреждания“. Целта е работата на общините в България, свързана със социалната интеграция на възрастните и хората с увреждания да бъде приведена в съответствие с европейското законодателство и практики. Идеята е постепенно работещите в българските общини да изградят умения, така че сами да създават и прилагат ефективни

форми за обслужване на всички свои граждани. Проектът се реализира в девет пилотни общини – Добрич, Пазарджик, Сливен, Айтос, Момчилград, Нови пазар, Мизия, Перущица и Правец. През месец юни в тези общини ще бъдат открити Центрове за социална интеграция на възрастни хора и хора с увреждания, към които ще работят местни обществени съвети.

За повече информация телефоните на сдружението са:

+359 2 980 03 04; 980 03 13;

ел. адрес: namrb@namrb.org

web site: www.namrb.org

За мен услугата личен асистент е жизнено необходима

– казва **Маргарита Цветкова, работател на ЛА**

Преди пет години ѝ хрумнала идеята да си наеме личен асистент, който да ѝ помага в преодоляването на архитектурните бариери. Решила го след като била приета за студентка в специалност Менеджмънт в Нов български университет. Започнала е с ограничени лични средства, които едва покривали посещенията на задължителните лекции

и семинарни упражнения в университета. Сега, като клиент на услугата ЛА, която предлага Консултантския център на ЦНЖ, вече може да си позволи и други неща – например, да излезе на разходка или да отиде на театър. От няколко месеца е председател на новосъздаденото Сдружение на хора с физически увреждания „Усърдие“.

Обича да пътува, но не може да си позволи дълги пътувания. Всяко ново нещо предизвиква интереса ѝ. Обича да четне книги, да слуша музика, да ходи на кино, на театър, да шие гоблени, да се пързая с шейна и да се къпе в морето...

– Откъде започна твоята история – как реши да се включиш в програмата?

– Знаех, че на Запад има такава услуга, защото съм живяла в чужбина, а и вече бях ползвала такава услуга тук. За хората на инвалидни колички тя е жизнено необходима. Дори считам, че както има животоспасяващи лекарства, така за хората с увреждания има животоспасяващи услуги. И това е една от тези услуги. Имам познати, на които единственото им движение е преместването от леглото на количката. Получава се един затворен кръг. Невъзможността да се движат ги поставя в изолация, контактите се свеждат до съвсем ограничен брой хора – най-близките, и оттам светът много се стеснява. Според мен ЛА може да ком-

пенсира до голяма степен недостъпността на сградата на университета или на офиса, например. Ако човекът с увреждане може да разчита на някого, който да го заведе до работното място, той ще си потърси работа и ще пожелае да учи. Затова считам услугата ЛА за изключително важна. Тя ни помага да се развиваме като личности.

– Имаше ли опасения, че програмата няма да оправдае очакванията ти?

– Не, не съм от хората, които имат точно определени очаквания. Знаех, че ще е добро и ще се получи, но не съм имала точен план. Вече съм имала няколко ЛА. Когато започнах да уча, наех първия от тях. Тогава хората ме питаха не се ли притеснявам от това, че наемам човек, който няма никаква представа от инвалидни колички. Наемах асистентите си от „Студентски труд“. Първият учеше Атомна физика. С него излизах само веднъж седмично по един час. Признавам си, че малко се страхувах дали ще може да се справи, дали няма да падна и т.н. Но постепенно притесненията ми изчезнаха. Не се съмнявах, че програмата ще е успешна.

– Разкажи ми за студентското си ежедневие и в какво ти помага ЛА?

– Въпреки че обучението е дистанционно, има и занятия, на които трябва да се ходи. Понякога са по цял ден. ЛА трябва да ме заведе – да ме качи в колата, да ме заведе до университета, да ме извади, да ме сложи в количката, да ме качи, да ме чака там, в кафе паузата да ме изведе, после да не забрави да ме прибере (сmee се). ЛА може да компенсира физическите бариери на човека с увреждане. А от друга страна, на този етап, в който не можем изведнъж да променим архитектурата и обществената нагласа към нас, защото хората не ни виждат, това е и икономически най-изгодният начин да се опитаме да подобрим своето социално положение и да се справим с част от проблемите.

– За какви дейности ти помага ЛА?

– Използвам го предимно като социален асистент – да ме извежда навън. Майка ми даже казва, че почти не се прибирам вкъщи. Тя е свикнала да ме вижда винаги у дома – да си седя с

книжката и да си чета. Още не може да свикне с факта, че излизам.

– Промени ли се отношението ти към програмата и мнението ти за нея?

– О, не. Аз съм ѝ голям привърженик. Отпускането на тези часове дава голяма свобода. И преди съм имала ЛА, но с много малък бюджет. Ползвала съм ги 20-30 часа и съм се старала да се вместирам в рамките на тези пари, защото ги плащах от джоба си и ми беше много трудно. Ползвах ги да ме заведат до училището и да ме приберат оттам. Не можех да си позволя нищо друго, а сега се шляем нагоре-надолу. Открих си призванието – да се шляя. (смее се)

– Как се чувстваш сега?

– Добре. Надявам се програмата да не спира. За много хора тя е жизненоважна, особено за онези, които се затварят въщи, защото нямат друг изход. Например моят баща е починал, а майка ми е възрастна – ако искам да изляза някъде трябва да търся за съдействие от някой братовчед или приятел. Но на приятелите можеш да дотежиш. Ето защо е толкова необходима една такава услуга.

– Как възприемаш себе си като работател?

– Да бъдеш работодател, да даваш на някого работа е отговорност. Когато пушна обява и ми си обаждат повече хора, се чувствам ужасно от това, че трябва да избира един от тях, а на останалите да откажа.

– Как възприемаш своя ЛА?

– Понякога чувствам асистентите си като част от себе си. Сигурно ви звучи много странно, но е така. Например, преди време имах един асистент, когото помолих да пише вместо мен, защото в учебната зала беше много студено. Когато се прибрах въщи и започнах да чета записките, се изумих какви глупости съм записала. Бях забравила, че всъщност не съм писала аз, а той. Има моменти, в които забравям, че асистентът ми всъщност е отделен човек.

– Какво друго е важно да знаем за личните асистенти?

– Много важно е обществото да разбере, че ЛА е професия. Сега ни се на-

лага да молим за помощ роднини и приятели. По този начин човек попада в особени взаимоотношения с близките си. Личният асистент просто предлага една по-качествена услуга. Ако майка ми ми беше ЛА, вместо да ме доведе в това кафене за срещата с теб, тя щеше да си остане въщи и да си гледа филма. А сега излизам, идвам в кафенето, или отивам да си свърша някаква работа, където и да е, а тя остава да си гледа филма. И избягваме конфликтите... Това са неща от живота – такива конфликти трябва да се избягват.

Освен това бих посъветвала хората, да не се страхуват да наемат непознати хора за ЛА. Много от тях не искат да се доверят на непознат човек. Мислят си, че е по-добре да им бъде приятел или роднина, който е свикнал с тях. Моите ЛА винаги са били непознати хора, а после сме ставали добри приятели. Освен това можем да научим много нови неща от тях. Имала съм случаи, в които съм получила подкрепа за преодоляването на някакъв психологически проблем. Например, веднъж се разхождахме с ЛА по една алея в парка и аз реших да го изпратя до края на алеята, за да проверя дали можем да минем по-нататък. Той учуден ме попита защо трябва да го прави, а аз започнах да обяснявам, че може да има камък или нещо друго. А той каза: „Ако има камък ще го преодолеем“. Тогава осъзнах, че непрекъснато си казвам: не мога, няма да стане... когато видя препятствия, решавам да се върна назад... А той каза: „Ти можеш да преодолееш това препятствие – нищо, че ти е трудно!“.

От всекиго съм научила по нещо. Надявам се, че и те са научили нещо от мен. Например, имах ЛА архитект. Веднъж той гордо ме заведе на едно място и каза: „Виж какъв хубав ресторант съм направил“. Аз погледнах и му отговорих: „Виж какви хубави стълби си направил! Хайде сега ме качи по тях, та друг път като проектираш, да се сетиш!“...

Ние, хората с увреждания, трябва да се опитаме да преодолеем затворения кръг от познати, роднини и проблеми. Трябва да излезем от него, за да можем да погледнем с нови очи на света и той да погледне с нови очи към нас.

Интервюто взе: Дяна-Петя Делчева.

НСА откри своята година на хората с увреждания

На 20 май 2003 година Аула 102 на Национална спортна академия „Васил Левски“ (НСА) едва побра желаещите да присъстват на официалното откриване на Годината на хората с увреждания на територията на НСА. Рисунките от организираната изложба на деца от училището за деца с увреден слух в София създаваха допълнителен уют с красотата и пъстротата си, радвайки окото на участниците във вече превърналата се в ежегодна среща на студентите от НСА с видни български спортисти с увреждания. На срещата бяха представени видео-материали, запознаващи участниците с постиженията на учениците от училището за деца с увреден слух в областта на спорта и изкуството. Това разчупи леда, премахна притеснението, съмненията и стеснителността на участниците и срещата продължи като откровен разговор между стари приятели, за които няма теми табу. Спортистите разказаха за перипетиите, които непрекъснато им се налага да преодоляват, за допълнителните трудности, които срещат поради увреждането си, но и за прекрасните мигове на щастие, които всеки от нас изпитва в незабравимите моменти на удовлетворение от себе си, от постиженията си... разказаха за усещането за щастие, за вълнението, което изпитва спортистът, качен на почетната стълбичка и за съзвоните от радост, които спонтанно бликват от очите му, когато в негова чест зазвучи химнът на България, разбирайки голямата отговорност от това да прославиш с името си родината, та дори и въпреки трудността да живееш нормално в тези ненормални условия за живот у нас. Поговориха си за приятелството, за мечтите, за усещането да разбереш, че някой се срамува от теб... и дали увреждането пречи на хората да се наслаждат на мига, на настояще-

то, на щастието, на децата си, на професията, на спорта, на живота в различните му аспекти.

Двукратният олимпийски шампион по гимнастика на Специалните олимпийски игри (Special olimpics), проведени в САЩ през 1995 и 1999 г. година, Аспарух Василев демонстрира съчетанието, закичило го с олимпийското злато. Той е със Синдром на Даун, но въпреки трудностите, прекрасно се справя с работата си в Дневен център „Покров Богородичен“, където води занимания на деца с увреждания по забавни игри.

След срещата, залата по фехтовка събра желаещите да видят и участват в демонстрацията по фехтовка за хора на инвалидни колички, в която взеха участие

Пламен Атанасов, Нели Събева, Владимир Гюров, Аспарух Василев и Нина Жешева.

Президентът на клуб Фехтовка към Национална спортна академия – Красимир Петков изрази надежда, че този красив спорт ще се развие и у нас от хората с увреждания. За целта обаче имаме нужда от съдействието на Международната федерация по фехтовка, която да подкрепи идеята и да съдейства за осигуряването на подходящи условия на трениращите, както и за закупуването на необходимите спортни екипировки и аксесоари.

При настоящите условия на тренировъчната база по фехтовка на НСА могат да се провеждат спортни занимания с около 10 спортисти на инвалидни колички. Но, за съжаление отново остава отворен въпросът за осигуряването на подходящ транспорт за хората, защото въпреки силното желание да се занимават със спорт, пред тях отново се издигат бариерите на архитектурната и транспортната недостъпност...

Повече за спорта фехтовка четете в следващия брой.

Дияна-Петя Делчева

Хората в моето състояние са по-взискателни към себе си

Борис Томов е на 32 години и като всеки млад човек се интересува най-вече от реализацията на нещата, с които се е заел. Обича спорта, но не го смята за свое хоби, спортът е нещо повече от хоби. Вече 20 години тенисът е част от живота му, израснал е по кортовете, както сам твърди, Борис и откровено признава, че може би през тези години не е подхождал достатъчно сериозно към него. Затова още в началото на нашия разговор подхванахме тази тема:

– **Любителски или професионално се занимаваш с този спорт?**

– Сега имам различен подход към тениса. Всяко начинание приемам като предизвикателство, тениса също. Искам да се развивам и гоня постижения. Доколко ще се справя е друг въпрос.

– **Разбрах, че ти предстои пътуване до Полша, то свързано ли е с тениса?**

– Да. В началото на юни в Полша ще се състои международно състезание от веригата *Invascare*. Намерението ни е да отидем, но все още нищо не е сигурно, поради неяснотата по набирането на средствата.

– **Ще участваш ли в Олимпиадата в Атина 2004?**

– Ако успея да се подготвя, бих искал да съм част от Атина 2004.

– **Как и кога се провеждат тренировките на отбора по тенис?**

– Провеждат се три пъти седмично на територията на Национална спортна академия „Васил Левски“. Тренираме с трима студенти на Камелия Константинова от специалност тенис. Това са Стела, Андро и Стамбата (Станимир). И от тримата има какво да се научи, но Стела сме възприели като старши треньор.

– **Кои са основните качества, които трябва да притежава един тенисист?**

– Индивидуалността в тениса е предимство. Всички знаем, че успехите в спорта се дължат на 99% труд и 1% талант. Това означава, че трябва да притежава воля, воля, воля, и вникване в играта.

– **С кой друг спорт би сравнил тениса?**

– Сравнение? Хм... може би с атлетиката – заради бързината и защото е царицата на спортовете... може би и с баскетбола, поради необходимостта от добро владение на топката.

– **Какви са специфичните правила при практикуването на тенис от хора с увреждания?**

– Единствената адаптация в тениса за хора на колички е позволеното топката да тупне два пъти, преди да бъде отиграна. Дори преди известно време

прочетох в една статия, че има тенденция към премахване на това различие. Засега в Правилника това е единствената адаптация.

– **Как протичат обичайно тренировките ви?**

– Загрявка, общи разигравания, работим върху отделни елементи, след което разиграваме различни ситуации и завършваме с интензивна игра, като целта е да се работи върху мобилността с количката.

– **Чувстваш ли се достатъчно подготвен за предстоящото състезание?**

– Не, въобще не смятам, че подготовката ми е достатъчна. Нямам и реална представа за нивото на игра в световен мащаб. Гледал съм видеозаписи от състезания, но опитът в реално състезание ми липсва. Смятам, че има много неща, върху които още трябва да работя.

– **Търпи ли развитие спортът за хора с увреждания у нас?**

– В последно време се отчита огромен интерес, както от отделни федерации, така и от самото Министерство на младежта и спорта. Смятам, че така и трябва да бъде. Много неща тепърва ще се променят и ще се даде шанс на повече млади хора и хора с опит в спорта да се реализират, въпреки увреждането им. Помислете си колко са имената на участниците в Параолимпик игрите от България досега. Едва наскоро се чу ново име на едно талантливо момиче от Варна.

– **В каква посока е промяната?**

– Положителна е – говори се за много повече спортове, за много нови личности ...

– **Каква беше твоята мотивация да се занимаваш с тенис?**

– Семейството ми е петчленно, трима от които са свързани с тениса. Баща ми е дългогодишен треньор на женския национален отбор. По-голямата ми сестра е майстор на спорта по тенис. Предполагам, че техният пример е бил достатъчна мотивация за мен.

– **Любимите ти тенисисти?**

– Сампрас и Агаси. Играта им буквално може да се нарече „красив тенис“. Много правилни удари, вникване в играта и индивидуалност.

– **Имаш ли информация колко души на инвалидни колички се занимават с тенис в България?**

– Ако визирам София, освен мен и Владимир Гюров, съм чувал за още двама-трима. Но предположенията ми за тяхната подготовка и реализация са песимистични поради факта, че тенисът на корт се играе със специална количка, с каквато засега разполагам само аз. Невъроятно усилие полагаме да намерим количка и за Владимир. Нямам никаква информация за развитието на тениса в провинцията.

– **Как Федерацията по тенис се отнася към тенисистите с увреждания?**

– Ако отнесем въпроса в международен мащаб и съдим за отношението на Международната федерация (ITF), по развитието на играта можем да установим ангажираност, отдаденост на нуждите на хората с увреждания. Ако говорим за Българската тенис федерация – фактът, че макар и двама състезатели съществуват и че се оказва реална подкрепа – е нещо много, но не е достатъчно.

– **Трудно ли е на човека с увреждане да стане добър спортист?**

– Трудно е. Задай същия въпрос на един спортист без увреждане и той ще отговори същото. Не знам дали това, което ще кажа важи само за мен, или може да се отнесе към всички хора с увреждания, но аз полагам много повече, дори двойно повече усилия, отколкото преди съм влагал. Сега борбата ми е психологическа и физическа.

– **Професионализмът влияе ли се от увреждането?**

– Според мен, да. Смятам, че хората в което състояние са по-взискателни към себе си.

– **Всеки спорт е вид борба със себе си, какво ти беше най-трудно да преодолееш, за да стигнеш до тук?**

– Психологическата борба – да си кажа: „Аз мога да го направя, мога да се справя“.

– **Как се сдобихте с тези колички? Всъщност с какви колички тренирате?**

– Тук трябва да говорим в единствено число. Със специална количка играя само аз. Тя е дарение от холандския треньор на националния отбор и е стара количка на един от най-добрите състезатели в света – Рики Молиер. Транспортът бе организиран от белгийския ми приятел и също така много добър тенисист Gert Vos. Чел съм интервю с него във вашия бюлетин. Пропуснах да кажа, че решението да дарят количката именно на мен, се дължи на настойчивостта на Камелия Константинова пред тях и уверението, че аз имам най-много нужда от нея.

– **Разкажи ми как протича ежедневието ти, кои са нещата, които правиш по задължение и кои дейности ти доставят удоволствие?**

– Ставам към 7.30 ч., следва сутрешен тоалет, след това тренировка. В зависимост от деня, редувам тренировките си – тенис, клетка на Роше, фитнес. Задължителните ми ангажименти са свързани с участието ми в малък бизнес.

– **Заплащат ли се тренировките ви?**

– Не. Всъщност въпросът ме подвежда. Дали ние заплащаме, за да ни тренират или дали ни се заплаща, за-

ради това, че тренираме. И в двата случая отговорът е НЕ. Тренираме на кортовете на НСА, благодарение на отзивчивостта на ръководството и заедно със студентите в специалност тенис от трети курс, за които смятам, че взаимната ни работа е удоволствие.

– **Имате ли спонсори или спомоществователи?**

– Единствената фирма, която ме подкрепи още в самото начало, тогава когато нямах количка, са *Volk*. Благодарен съм им за жеста и се надявам да оправдая доверието им.

Интервюто взе Дияна-Петя Делчева.

Проблемът с достъпността не е само технически

Той е на петнадесет години, лъчезарно, интелигентно момче. Живее на четвъртия етаж в сграда без асансьор, а възможността му за придвижване е с инвалидна количка. Старае се да не притеснява околните – това го прави по-затворен. Не смее да изразява свободно чувствата си, за да не ангажира никого със себе си. Хората търсят компанията му, защото е интересно и приятно момче. Иска да бъде независим и да се справя сам с живота си, доколкото това е възможно. Родителите му го разбират и уважават това негово желание. Те много го обичат, готови са на всичко, за да го защитят, но са деликатни и се стараят да не се натрапват. Въпреки трудностите, те се стремят да му осигуряват самостоятелност и съумяват да стоят на известна дистанция.

Това момче вече е гимназист, а родителите му решават да сменят жилището. Искат новото им жилище да бъде на партерен етаж, за да може синът им да влиза и излиза от къщи без чужда помощ. Най-приемлив вариант им се струва замяната на техния апартамент с общинско жилище и са убедени, че това ще стане лесно. Нали повечето от новите сгради са с общински портиерски жилища. Вярно, голяма част от тях вече са приватизирани за магазини, но все нещо е останало. Понеже не знаят към кого да се обърнат, отиват направо при столичния кмет – г-н Софийски. Той посреща проблема с разбиране и ги уверява, че е готов да съдейства като им казва, че от тях се изисква само да си намерят жилище, което ги удовлетворява, а той веднага ще уреди размяната.

Родителите на момчето са изненадани от това условие. Те са си представяли, че общинарите ще им предложат списък на общински жилища, които могат да огледат спокойно и да си изберат подходящото. Вместо това им предлагат

сами да проучват собствеността на общината. Как? Като звънят на вратите и питат: „Извинете, това жилище ваше ли е или е общинско? Ако не е ваше, бихте ли искали да го смените с нашето жилище?“ – Но на всички е ясно, че така не става!

Родителите се обръщат към свободния пазар. Звънят по обяви, ходят на огледи, търсят си жилище, което хем да им върши работа, хем като цена да е равностойно на тяхното, за да се вмести в ограниченията на семейния бюджет. Апартаментът им е добър, в периферията на главния градски център, само дето е на четвъртия етаж. Склонни са да отидат и в по-краен квартал.

След два-три месеца упорито търсене, накрая намират подходящо жилище. Подът му е само на 90 см от нивото на тротоара. Отиват в район „Красно село“, на територията на който е избраният апартамент и питат: „Може ли да направим малка пристройка, която да ни служи за собствен вход? В нея ще вградим платформа за инвалидната количка, а до нея ще направим 5 стъпала за останалите членове на семейството. Пристройката ще е само пред нашите прозорци, няма да засенчва страничните апартаменти, няма да пречи на главния подход към сградата, защото ще е към вътрешно кварталното пространство.“ Слава Богу, общинарите благославят намерението на родителите. То е обосновано от реална потребност и е в рамките на закона.

До тук чудесно! Нерешени са само финансовите проблеми, защото и пристройката и платформата струват пари. Но родителите не се притесняват, разчитат на банков кредит. Готови са на всичко.

Но, както е казал народът, много хубаво, не е на хубаво. Така става и в случая, за който ви разказвам. На горния етаж, точно над избрания апартамент, живеят странни хора. Те решават, че тяхната сграда не е за „инвалиди“. Родителите обясняват, че намеренията им не засягат интересите на никого от съседите. Предлагат покривът на пристройката да стане част от горния балкон. Странните хора отговарят, че това ще пречи да изтръскват черджетата си. От своя страна,

родителите отговарят, че ще им направят хубава тераса, а тръскането на черги от балкон е забранено. Странните хора обясняват, че имат братовчедка, с първа група инвалидност, която живее на девети етаж и не излиза от апартамента си. Също така правят констатацията, че както живее братовчедка им, така трябва да живеят и останалите инвалиди. Дори наглостта им стига до там, че заявяват на родителите на момчето, че е трябвало да вземат съгласието им при закупуването на апартамента. Безкрайно надговорване... Странните хора обявяват война. Те са агресивни и не щадят усилия, агитират половината от живущите в двата входа на сградата да подпишат жалба до Общината. Макар в конкретния случай съгласието на живущите да не е необходимо, то се изисква при смяната на функцията от апартамент в търговски обект, което променя фасадата.

Странните хора обсипват общината с възражения против нашествието на инвалидите. Случаят се проверява на мяс-

то от заместник-кмета на район „Красно село“ – инж. Маринова и от арх. Касабова, които се уверяват, че за реализирането на пристройката няма законови пречки. От словоблудството на странните хора разбират, че им предстоят неприятности, но застават на страната на момчето, на чиято страна е и законът. Мъчат се да обяснят на недоволните хора, че ничий инат не е по-силен от закона, че самите странни хора, както са си здрави и прави, могат да минат от татък бариерата и ако тогава срещнат нечие глупаво противопоставяне, законът отново ще бъде на страната на този, който е в правото си.

Неприятното в тази история са тези особени хора. Хубавото все пак надделява – то е в човешината, в законовите разпоредби, в това, че се срещат „чиновници“, които отсъждат проблема по право, без да се страхуват от лавината жалби, с която разни хора ще залееят началниците им.

Татяна Иванова

Народното събрание прие ЗАКОН ЗА ОМБУДСМАНА

Това е обществен посредник, който работи в публична полза, избира се от парламента за срок от 5 години и има имунитет на народен представител. Към институцията омбудсман могат да бъдат подавани жалби и сигнали от физически лица, без разлика на гражданство, пол, етническа принадлежност или религиозни убеждения, свързани с нарушаване правата и свободите на гражданите в сферата на обществените услуги.

Законът влиза в сила от 1 януари 2004 година.

В тримесечен срок от влизането в сила на Закона, Народното събрание избира омбудсман. А той в едномесечен срок от встъпването си в длъжност трябва да внесе за одобрение в Парламента Правилник за организацията и дейността си.

(НЖ)

Консултантски център към ЦНЖ – София предоставя информация за независим живот на хора с физически увреждания в трудоспособна възраст от град София. За да ползвате услугите на консултантите ни, заповядайте при нас – бул. Христо Ботев № 36, вход от ул. Солунска, или ни потърсете на телефони 951 51 66 и 952 09 86. Адресът на електронната ни поща е cil-cc@bitex.com.

С финансовата подкрепа на Холандската организация за международно развитие и сътрудничество – Новиб
Financed by the Netherlands Organisation for International Development Cooperation – Novib

Отговорен редактор:
Валентина Воденичарова
Без-отговорни редактори:
Вера Младенова
Дяна-Петя Делчева

Предпечат и печат:
Офис Маркет ЕООД
Тираж 1500.
Разпространява се
безплатно.

Център за независим живот

София 1000, ул. Гургулят № 2
тел./факс: (02) 98 98 857, 98 11 548,
98 05 839, e-mail: cil@bitex.com,
www.cil-bg.org

НИЛШО ЗА НАС-БЕЗ НАС!

5 май – международен ден за протест на хората с увреждания

